

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Dub. II. De Horis Canonicis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

tatem & senium resignantis, vel litis compositionem, vel propter adæquandos fructus in permutatione Beneficiorum. 4. Debere esse moderatam, ita ut beneficiato relinquatur sufficiens sustentatio: talis autem perumque censetur tertia pars fructuum. 3. Ad pensionem non requiritur consensus patroni, ut quidam volunt, quia id nullo jure statutum est. Neque ullum fit præjudicium per impositionem pensionis, cum is fructus non percipiat ex Beneficio, sed tantum habeat jus instituendi, & præsentandi, quod ei non admittitur. 4. Pensionarius post constitutionem *Pii V.* ubi ea est recepta, tenetur recitare Officium *B. V.* nec facit fructus suos, si omittat. 5. Pensionem extingui morte Pensionarii, sicut ususfructus morte usufructuarii. Possit tamen Papa facere perpetuam, ex plenitudine potestatis. De venditione & redemptione pensionis, *vid. Laym. c. 18. & Less. l. 2. c. 35. d. 22. Bon. l. c. §. 13.*

DUBIUM II.

De Horis Canonicis.

ARTICULUS I.

Qui obligentur ad Horas?

Resp. I. Clerici majorum ordinum, etiam suspensi, excommunicati, degradati, tenentur, tum jure Ecclesiastico, tum generali consuetudine Ecclesiæ.

Dixi.

Dixi, *majorum ordinum*; quia minorum, non tantum non ad Horas, sed neque ad psalmum Miserere tenentur, quem, vel simile quid, cum Episcopus primam tonsuram conferens injungit, non videtur obligare, nisi ut vel tantum fiat aliquoties: vel per modum consilii, *Less. l. 2. c. 37. d. 9.* Unde resolvuntur hi Casus.

I. Tenetur ad Horas, qui cum dispensatione Papæ ducit uxorem, nisi in hoc ipso sit dispensatum: quia dispensatio, utpote odiosa, stricte est explicanda, & characterem retinet. *Bon. & Azor. l. c. c. 5.* contra alios.

II. Clericus incipit obligari à puncto subdiaconatus suscepti: & quidem ad Horas respondententes horæ, quæ ordinatur, *Bon. tr. de Horis, q. 1. punct. 5. ex communi.*

Resp. II. Omnes religiosi professi, ad chorum destinati, utriusque sexus obligantur ad Horas, idque ex antiqua & recepta consuetudine, quam tamen quidam, ut *Aragonius*, putant non obligare tam stricte, ut peccent mortaliter, si bis terve omittant, & de Monialibus dubitat *Cajet. Medin. Armill. Dian. tr. 12 R. 17.* imo eas (atque adeo omnes Religiosos sacris non initiatos) non tenent sub onere peccati, absolute, sed nimis laxè, docet *Petrus Marcha* apud *Dian. p. 1. t. 6. R. 7.* contra aliorum communem, & veram sententiam, quæ docet, teneri secundum suas regulas, & consuetudines, *Bon q. 1. p. 2. nu. 5. ex Azor. Less. Maldero, &c.* Unde resolves.

I. Non tenentur ad Horas. 1. Novitii. 2. Con-
versus, Religiosi Societatis Jesu, militares, hospita-
larii,

larii, & cæteri Choro non destinati. *Trull. l. i. c. 7. d. 12. §. 1. n. 5.*

II. Is, qui ex una religione transit in aliam, in qua non est hæc consuetudo, non tenetur: quia consuetudo non obligat, ubi non est recepta. Ita *Suar. & Lay.* Idem dic de religioso ejecto, vel qui dispensationem obtinuit perpetuo vivendi extra monasterium: quia etsi maneat religiosus, non tamen regularis. Ita probabiliter *Sotus, Sanch. Bon. d. 1. q. 2. p. 2. n. 4. &c.* contra *Suar.*

Resp. III. Beneficiati, quotquot habent jus in re, & plenum dominium Beneficii, si fructus percipiant, vel percepturi sint, tenentur ad Horas. *Less. & Laym. l. 4. t. 2. c. 4. ex communi & Concil. Lateranensi sub Leone X.* Ratio, quia Beneficium datur propter officium. *Vnde resolves.*

I. Non tenentur ante acceptam possessionem, nec, si sine sua culpa fructus nullos percipiant, nec percepturi sint, *Lay. l. 4. t. 2. c. 5. n. 3.* quia non habent Beneficium secundum omnem effectum. Videntur tamen pro ratione fructuum teneri ad aliquoties legendum. *Trull. l. c.*

II. Tenetur is, qui etsi (sive sine, sive cum sua culpa) non recipiat omnes suos fructus, recipit tamen tantam partem; quæ sufficit ad sustentationem. *Bonac. d. 1. q. 6. p. 3.*

III. Tenentur ii, qui primo, aut etiam secundo anno, non percipiunt fructus, eò quod assignentur fabricæ, vel prædecessori mortuo: quia etiam ipsi mortui fruuntur eodem privilegio, & sic pro tota vita satisfaciunt fabricæ, *Bon. p. 4. n. 22. Lay. §. 5. Suar. Regim. &c.* Contraria tamen sententia non

non est improbabilis; & negat *Less.* cum *Caiet.* se talem damnaturum, eò quod vel resignare, vel mori ante possit, & sic non frui anno gratiæ, *Lay. l.c. Palau;* *Trul. d. 11. §. 1.*

IV. Tenentur & ii, qui habent Beneficium tenue, octo v. g. vel decem aureorum, quia jura omnibus indistinctè obligationem Horarum imponunt, sicut iis, qui sunt in majoribus ordinibus. Ita probabiliter *Sylv. Azor. Suar. Palau. Bon. d. 1. q. 2. p. 4. num. 7. & comm. contra Sotum Less. Rodrig. & Dian. R. 9. Mald.* qui dicunt, si habet Beneficium tam tenue, ut tertiam partem mediocris sustentationi alicujus Clerici non adæquent non teneri, v. *Dian. l.c. Escob. tr. 5. E. 6. cap. 13.* quorum sententiam non damno, v. *Trul. l. 1. c. 7. d. 12. §. 5.* ubi notat eum, qui habet plura Beneficia tenuia, ex quibus competentiam habeat, teneri ad Horas.

V. Non excusatur, qui primis annis parum recipit, eò quod fructus expendat in substitutum; quia Horarum onus Beneficio annexum est personale, cum quo sponte acceptatur. *Bon. l. c. ex Azor. Vasq. Fill. & c.*

VI. Si filius à patre coactus ad statum Ecclesiasticum percipiat ipse fructus, tenetur ad Horas: secus, si percipiat pater, hic verò ad restitutionem obligatur, *Laym. c. 5. num. 2. ex Less. l. 2. c. 34. dub. 3.*

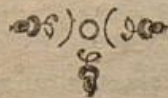
VII. Probabile est, eum, qui non residet ex legitima licentia, vel dispensatione, ideoque fructus non recipit, non teneri ad horas: quia obligatio hæc est propter sustentationem da-

nam,

tam, *Trul. l. 1. cap. 7. d. 11. §. 3. ex Sansb. &c.*

VIII. Non tenentur, qui habent præstimoniam, (quæ solent dari adolescentibus, in subsidium studiorum) eo quod non sint proprie dicta Beneficia. Ita *Medin. Garfias & Less.* contra *Navar. Setum. & Rodriq.* Recte tamen monet *Laym. c. 5. num. 6.* considerandam rationem præstimoniorum. Quod si enim dentur in titulum perpetuum, & habeant annexum aliquod obsequium spirituale, quod per laicum expediri nequit, esse Beneficia Ecclesiastica, proindeque obligare ad Horas: secus, si consistant in solo temporali obsequio: Similiter non tenentur pensionarii, cum pensiones non sint proprie dicta Beneficia, ut *dubio præced.* videri potest. Quod limitat *Escob. c. 5. E. 6. c. 4. ex Palao,* si fruuntur pensione ob sæcularia obsequia, secus, si titulo Clericali. Denique, neque tenetur Coadiutor, si non administrat, quia obligatio tenet proprietarium, *Palao Escob. l. c. v. Laym. c. 5. n. 9.*

IX. Etsi habens plura beneficia satisfaciat unica recitatione horarum, tenetur tamen tot facere commemorationes, quot sunt beneficia, seu parvoni beneficiorum, quia par est omnium ratio, *Bon. Trul. l. c. n. 27.*

ARTICULUS II.

Quanta sit hac obligatio?

Resp. I. Est tanta, ut peccet mortaliter, quis-
quis habens hoc onus, Horas, vel notabilem ear-
um partem omittit. Ita communiter omnes con-
tra *Anglum, V. Hora & Richardum*, qui dicunt
non esse mortale, nisi quis habeat consuetudi-
nem omittendi: quam sententiam *Less* non audet
dicere probabilem, quod sit contra torrentem
Doctorem. Ratio, quia violat præceptum in re
gravi pertinente ad virtutem religionis. Ex dictis
resolvuntur hi Casus.

I. Non est mortale omittere unum psalmum,
lectionem, vel quid simile, ut habet communis
contra *Navar.* nec tertiam partem parvæ horæ,
contra *Azor. & Mald.* quia non censetur pars
notabilis. Talem autem dicit *Palau. l. 1. p. 5.* esse
in Matutino, quod est æquale uni parvæ Horæ,
Sanc. in sum. tsm. 1. l. 1. c. 18. nu. 8. dicit tres lectio-
nes cum responsoriis, in feriali officio, esse ma-
teriam parvam. In parvis Horis, dicit *Fern. Fill.*
& *Laym.* dimidium, esse notabilem quantitatem,
v. Euseb. l. c. cap. 13. num. 107. ubi docet, unam
parvam Horam; non esse partem notabilem, re-
spectu totius officii, quod per modum unius est
præceptum. Verum hoc merito rejicitur ab
aliis.

II. Est mortale, si omittas vel unam integram
ex Horis, (quarum sunt septem, Matutinum
cum

cum Laudibus, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vesperæ & Completoriū) vel dimidiam etiam ex brevioribus, ut (docet *Fernand. Regin. Fill. Suar. Laym.* contra *Bonac. & Less.*) vel ex Matutino 9. lectiones cum responsoriis, ut *Sanch. i. mor. cap. 18.* aut æquivalentem partem Horæ uni minimæ, ut *Suar. de rel. t. 2. l. 4. c. 25.* & *Gavantus* vel ut alii, unum Nocturnum. *vid. Bon. d. 1. q. 5. pag. 1. Dian. p. 2. t. 12. R. 26. & 41.*

III. Sive omissio Horarum (abstrahendo à multiplicatione actuum voluntatis) sit unum numero peccatum, ut vult *Bon.* sive sint plura formaliter, ut docet *Less.* sive unum multiplex, ut *Suar.* sive unum pluribus æquivalens, ut *Fill.* loquitur; probabile tamen est, in confessione explicandum, quot horæ sint omissæ: eo quod sit circumstantia tenens se ex parte obiecti, & constituens actum in ratione sua individuali, *Bon. l. c. n. 9. Less. Suar. Fill.*

Resp. II. Tanta est obligatio, ut inducat ei onus restitutionis fructuum, pro rata omissionis officii, qui titulo Beneficii ad Horas tenetur, si elapsis 6. mensibus post adeptam possessionem, (iis enim etsi graviter peccet omitendo, non tamen tenetur ad restitutionem) culpabiliter officium non recitaverit. Pater ex *Concil. Lateranensi* sub *Leone X.* Sed quia dubium fuit, utrum hoc Concilium esset receptum, *Pius V.* Bullam edidit, quæ est apud *Nuv. c. 25.* quæ hoc decretum confirmat, ac declarat sic, ut qui uno die totum officium omiserit, teneatur restituere omnes fructus illi diei respondentes, v. g. qui accipit annuè 365. flo-

renos, teneatur pro uno die restituere unum florenum; qui autem omiserit Matutinum tantum, mediam partem fructuum unius diei; qui reliquas Horas, etiam mediam partem; qui vero unam ex illis, sextam partem. Eaque restitutio facienda est, vel fabricæ, vel pauperibus, *Laym. Fill. Bon. d. 1. q. 5. p. 2. Ec. contra de la Cruz & Lopez apud Dianam. p. 2. tr. 12. R. 34.* qui dicunt, si Beneficiatus intra annum, per 8. vel 10. dies tantum omitat, non teneri ad restitutionem, eo quod sit servus liberalissimi domini, qui multo minus quam domini temporales, ad pauca attendat. Unde resolves.

I. Clerici maiorum ordinum, qui solo titulo ordinis, & quotquot alio titulo, quam Beneficii, ad Horas tenentur, non obligantur ad dictam restitutionem: quia nullos percipiunt fructus, propter onus recitandi officium, *Bon. l. c. p. 2. n. 3.*

II. Nec ii obligantur, qui ex naturali oblivione, justo impedimento, bona fide, invincibili ignorantia, aut aliter absque culpa omiserunt. Ratio, quia in conscientia non debetur poena, ubi non est culpa. *Less. Suar. Bon. num. 4.*

III. Valde probabile est, quod qui alia onera habent, quam precum, v. g. Pastores, Episcopi, &c. omitentes Horas, possint retinere maiorem partem fructuum istius diei, ratione dictorum onerum; sufficiatque dare tertiam partem, vel quartam fructuum; eo quod tantum obligentur ad restitutionem fructuum, respondentium oneri divini officii, *Navar. Fill. Bon. p. 2. t. 12. R. 8.* citans alios multos.

IV. Si

IV. Si talis Pastor habeat tenues redditus ad sustentationem, videtur ad nihil obligandus; cum ob alia onera illi debeat sustentatio, *Laym. l. 4. tr. 2. cap. 5.* Imo *Dian. p. 2. tr. 12. R. 9.* & *Mald. tr. 10. c. 2. dub. 3.* dicunt, eum, qui habet beneficium valde tenue, v. g. cujus redditus tertiam partem medioeris sustentationis non adæquent, non teneri, ob Horas aliquoties neglectas, ad restitutionem.

V. Restitutio hæc fieri potest, vel pauperibus amicis, vel aliis, vel ipsi etiam beneficiato, si pauper est. Item impendi potest in fabricam domus, vel meliorandos agros beneficii; quia hæc nomine fabricæ intelliguntur, apud *Suar. & Bonac.* Denique aliquando compensari potest, offerendo suffragia pro defunctis, aliisque precibus, ut *v. Bon. l. c. p. 4.* & sic etiam per alium, seu per officium aut preces ab alio ad tuam intentionem recitatas, & à te defunctis applicatas, satisfacere posse, docet *Quintan. t. 8. f. 6.* Nec continuo damnandus, qui ordinarie recitare solitus, semel v. g. vel bis in anno omisit, etsi nihil restituat, docet *Sotus, Med. Fill. c. 10. n. 315. 317.*

VI. Qui pecuniam, quam ob neglectas horas tenetur restituere, sive erogare in usus pios, impendit in alios, quam vel in pauperes, vel fabricam beneficii, non satisfacit (secundum jus commune, ubi Concilium Lateranense, vel Bulla Pii V. est recepta) obligationi suæ, nisi aliud ferat consuetudo, vel statutum alicubi receptum: quia diserte præcipitur restitui pauperibus, vel fabricæ beneficii, *v. Bon. q. 2. p. 2. & 4.*

VII. Posse aliquando beneficiatum excusari à restitutione, (ob Horas neglectas) titulo pecuniæ expensæ, (intellige post omissionem Horarum) etsi non isto intuitu, in pauperes, vel alios usus pios, censet *Dian. p. 3. R. 57. ex Laym. l. 3. §. 5. t. 2. cap. 12. num. 9.* esse probabile: tum quod quidam Auctores ita sentiant: tum quod videatur esse virtualis intentio omnium dantium cleemosynas satisfacere per illas omnibus obligationibus, quas suis peccatis contraxerunt: tum quod leges Ecclesiasticæ benignè debeant explicari. Addit *Ioannes de Salas de leg. d. 15. sess. 2. n. 27. v. usq.* Si Canonicus grossam, seu corpus sui Canonicatus, vere & absolute lucretur prius, quam omittat officium, non teneri ad restitutionem, propter omissionem sequentem, eo quod poena non sit, ut fructus ^{suos} ~~non~~ restituant, sed ut fructus non faciat suos. Sic ille apud *Dian. p. 2. t. 12. R. 8. v.* infra art. 4. §. 6. in fine.

VIII. Ubi Bulla Pii V. non est recepta, potest videri probabile, beneficiatum ad dictam restitutionem non obligari, ut habet *Sylv. v. Clericum.*

ARTICULUS III.

Quæ excusent à recitatione Horarum?

Resp. Hæc sequentia. i. Infirmi: as gravis, v. g. dolor notabilis capitis, ita ut sine incommodo, vel incremento morbi, legi non possint. Dixi, *gravi*: quia levis, v. g. dolor stomachi, aut pectoris, vel etiam aliquando febris tertiana, aut quartana non excusat, cum toto die non affligat. Ita *Nav. Fill. Laym. Bon. d. 1. q. 6. p. 1.* Porro taliter excusatus

NON

non tenetur, ut quidam volunt, audire alium loquentem, nec alium substituere, ut habet *Fiil. Sa. V. Hora*: si tamen commodè potest, & sole legere cum socio, tenetur, ut habet, *Leff. Bonac. Dian. p. 2, t. 12. R. 41.*

2. Justum impedimentum, v. g. metus productionis, inter hæreticos. Item gravis, vel repentina occupatio, vel opera charitatis majoris momenti, quam Horæ, quæ sine scandalo, vel grati incommodo tuo, vel alterius omitti non possint. Quo modo et si Concionatores, vel confessarii aliquando excusari possint, idque ex benigna Ecclesiæ intentione, ut docet *Sylv. Suar. & Laym. &c.* tenentur tamen anticipare, si possint, v. g. si manè prævideas, te tota die confessionibus occupandum, quæ differri non possint. Ita ex *Suar. & Azor. Bon. l. c. p. 2. & 2. &c. communiter.*

Ex hoc capite dicunt etiam aliqui, non tenentur repetere, quod neglexisti, (nec recitando, nec audiendo) dum thurificando ad Magnificat, vel Benedictus, vel libros necessarios circumferendo, vel lectionem mox cantandam prævidendo, vel alia in choro necessaria peragendo, occupatus fuisti. Quia Chorus totus pro eo, qui in re, ad officii celebritatem pertinente, occupatur, videtur supplere, & non tantum suo, sed etiam aliorum ministrantium nomine, recitare aut canere. Ita *Laym. l. 4. tr. 1. cap. 5. n. 7. Henr. Sylv. Azor. Sot. Morfesius. Naldus. Arag. Regin. citati à Dian. p. 2. t. 12. R. 13.* Idem de eo, qui choro organis musicis, alternis versibus responder, dicunt *Nay. Sane. Arag. & Rodrig. apud Laym. l. c.* scilicet cum

non esse obligatum, ut etiam voce proferat: sed negat *Escob. l. 5. E. 6. v. Trul d. 16.*

3. Cœcitas. *Bon. p. 2. n. 4. & c. communiter.*

4. Carentia Breviarii inculcata. Quod si ramentum memoriter possis dicere, vel totum officium, vel unam Horam, teneris. Si verò tantum scias psalmos, vel lectiones vel capitula, dicit *Fill. tom. 2. tr. 21. cap. 9. n. 287.* citans *Nay. & Suar.* item *Escobar. E. 6. num. 149.* probabile esse, non teneri, quia psalmi ut sic, non sunt Hora Canonica, ad quam tenetur Clericus. Idem dicit *Garf. de benef. t. 1. p. 2. cap. 1. n. 221. Mald. in 2. 2. t. 10. c. 2. d. 5. & Ioannes Sancius in select. d. 15. n. 1. citati à Diaua.* eo quod lectiones, & Capitula sint pars (licet minor) maximè principalis, ita ut absque illis, non sit officium Canonicum. Idem concedit *Sanch. l. 1. c. 19.* in Matutino festi duplicis, vel semiduplicis, v. *Bon. p. 2. n. 6, Dian. p. 2. t. 12. R. 30.* & 47. Verum hæc probare non ausim, sed potius *As* quod docet *Bon. d. 1. q. 6. p. 2.* impeditum ex aliqua dictarum causarum, si possit dicere partem notabilem, ad id teneri, alias ad nihil. Denique si quis careret breviario, quo uti solet, v. g. Romano, teneretur legere aliud, quod habere potest: quia per utrumvis impletur substantia præcepti. *Crenf. Escob. Dia. p. 9. R. 25.*

5. Dispensatio: quam sine causa, solus Papa dat validè; cum causa, Episcopi. Et sic subdiaconum, qui ex dispensatione Pontificia ducit uxorem, hoc ipso liberari ab onere horarum, contra *Bon. & Azorium*, docet *Sanch. de mat. l. 8. d. 8. Dian. p. 8. t. 3. R. 34.*

Et merito, v. 54. Jan. XI.

ARTI-

ARTICULUS IV.

Quomodo recitanda sint Hora?

Resp. In recitatione Horarum sequentes circumstantiæ sunt servandæ: 1. Ut recitentur juxta præscriptum Breviarii Romani jussu Pii V. editi saltem publicè. Excipe Religiosos, qui habent peculiare Breviarium ordinis; & Ecclesias quæ 200. annis ante institutionem Breviarii per Pium V. peculiare habuerunt: eæ enim sine consensu Episcopi illud mutare non possunt. Privatim tamen omnibus, etiam regularibus, probabile est licere, ex consuetudine, ut Romano, ut docet *Less. cap. 37. d. 12. Rodrig. & Sa, V. Hora, Bon. d. 1. q. 3. p. 1.* Adde, quod qui eo utitur, ne quidem in choro obligetur ad psalmos pœnitentiales, graduales, officium defunctorum, (excepto die animarum) officium tamen B.V. in choro recitari debet, ubi est consuetudo. Ita *Fill. & Bon.* ex Bulla Pii V. & Clementis VIII. Item tenetur ad Litanias diebus Rogationum; tum qui sunt pars officii eodile; tum quia peculiaris de ea re est constitutio. Ita *Bon. l. c. ex Fill.* Etsi contrarium probabile esse dicat *Dian. p. 2. tr. 12. R. 42. ex Vasq.* item *Esc. t. 5. E. 6.* Quod si autem ex inadvertentia, vel necessitate, v.g. quia lectiones de festo nullas habes, officium mutes, ira ut dicas de feria, quando erat dicendum de Sancto, vel contra, nullum erit peccatum, nec obligatio repetendi, licet consuletur. Atrepetere ea, quæ ad proprium officium perti-

nent:

ment: si verò studio idem mutes, aliud sentien-
dum videtur, cum ratio non sit eadem: Quan-
quam quod eo casu venialiter tantum pecces, nec
tenearis repetere, vel restituere quidquam, eo
quod substantia præcepti sit impleta, probabile es-
se censeat *Escob. t. 5. E. 6. c. 5. Dian. p. 3. t. 12. R. 3.* Item
Cajet. Sylv. Binsf. Azor. Val. Less. Fill. &c. citati à
Bon. d. 1. q. 1. p. 1. n. 17. & Dian. l. c. contra alios mul-
tos quos citat & sequitur *Barbosa. Laym.* verò l. 4.
t. 1. cap. 5. num. 4. cum *Suar.* limitat, nisi per frau-
dem quasi, multo longius in multo brevius, v. g.
paschale mutetur: aut idem pro libitu toto anno
dicantur; quia est gravis inordinatio. v. *Trul.*
d. 14. l. 11. ubi docet, eum, qui per errorem, legit
hodie de Sancto, qui cras v. g. colitur, posse cras
legere de Sancto, qui hodie celebratur, ne is hoc
anno omittatur; imò hodie celebratur; imò ita
faciendum esse vult *Quintan. t. 8. sing. 10.* Verum
contrarium rectius tenet *Villolab.* eo quod præ-
stet semel quam bis errare: idque multis bene
confirmat. *C. Lugo Resp. mor. l. 5. d. 8.* Similiter
eum, qui per errorem, vel oblivionem de festo
duplici, vel semiduplici non recitavit de proprio,
posse de eo legere primo die non impedito 9. le-
ctionum officio, docet idem *Quintan. t. 8. n. 9.* esse
probabile. Verum & hoc merito rejicit *C. Lugo*
l. c. & ipse *Quinta.* contrariam sententiam agnoscit
probabiliorem. Denique qui in aliquibus horis
erravit, (legendo v. g. de feria, quando erat de
festo, vel contra) agnoscens errorem, non de-
bet eum continuare, sed reliquas horas legere
juxta officium eo die currens, ut in iis saltē con-
formet

formet se toti Ecclesiæ, vel communitati, cuius est pars, & observet legem, quantum potest, *C. Lugo l. c.*

2. Pronunciatio vocalis exterior; ea enim est de substantia præcepti: Etsi quidem cum socio legis (quod rectè fit, & est conforme primæ institutioni Ecclesiæ, ac publico orandi ritui, estque licitum etiam si is ad eas non obligetur, nec ulterius attendat, *Bon. q. 3. p. 2. §. 1.* ea pronunciatio adhibenda est, ut ab eo exaudiri possis, eumque audire vicissim, *Sa.* tamen *v. Hora,* putat satis fieri, etsi quædam non percipias, quæ à socio dicuntur; neque idèdè aliquid scrupulosè repetendum esse: si vero solus legas, ita legendas esse, ut audire te ipsum possis, docet *Regin. & Suar.* sed probabile est, id non requiri, cum Ecclesia id non præcipiat: ut docet *Azor. p. 1. l. 10. c. 11. q. 4. Bon. & Dian. resol. 11.* admittitque *Fill. tr. 23. c. 3. num. 117.* pro scrupulosis. Si plures duobus recitent officium simul non debet unus unum, alter alterum, tertius tertium versum recitare, sed alternatim facto duplici tantum choro, sive plures sint ex una parte. sive pauciores quia sic habet usus, & praxis Ecclesiæ: secus est de lectionibus, quarum primus primam, secundus secundam, tertius tertiam recitat, (imo alicubi consuetudo permittit, ut omnes ab uno recitentur) aliis audientibus, *Bon. d. 1. q. 5. p. 2. §. 1. ex Suar. Azor. & Laym.* addens etiam satisfacere eum, qui lectiones, vel orationes, vel capitula, vel responsoria tantum audit, & non recitat, *v. Bon. l. c. Trull. n. d. 16. num. 17.*

3. Pronunciatio integra, sine syncopa, & abbreviatio verborum & syllabarum, & absque præcipitantiâ. *Bonac. d. 1. q. 3. p. 2. §. 1.* Ex hoc tamen defectu in publico facilius peccari potest mortaliter, ratione scandali, & severioris præcepti Ecclesiæ, quam in privato. *Azor. & Fill. t. 2. l. 2. cap. 2. Escob. Dian. p. 2. t. 12. R. 32* ubi addit. 1. Eum, qui cum tali, qui ultimas syllabas abscindit, recitat officium, satisfacere suo officio nec teneri repetere 2. Quando in cantu, propter nimiam celeritatem & abscissionem syllabarum (vel alia de causa) audientes non possunt verba percipere, & attendere, ordinariè tantum esse peccatum veniale, neq; obligari ad iteratam recitationem officii; nisi adsit contemptus, vel grave scandalum, seu notabilis corruptio, & deformatio verborum, in toto cantu, *v. Dian. l. c. Sylvium, & Trul. d. 15.* ubi ex *Nav. Azor. Less. & Palao* negat satisfacere eos, qui cum sociis recitat ita festinanter, ut nondum expletis à socio versiculis, ipsi incipiant; quia pars, quæ anticipatur, non communicatur cum socio, qui eam audire nequit. Excusat autem ex *Nav. Sa. & Suar.* surdum, qui alios in choro canentes ^{non} intelligit, nec sequi potest.

4. Pronunciatio continuata unius Horæ: si autem interruptio notabili tempore, sine causa, fiat, eam tamen veniale tantum, ut ait *Fern. Laym. & Less. d. 10.* quia singuli psalmi suam completam significationem habent: si iusta ex causa fiat, nulla culpa erit, nec repetenda priora. Quod verum est, etiamsi animo repetendi interrupisses: consilii tamen est, si interruptio longa esset, re-

T

peters

petere ab initio psalmi vel nocturni: imo probabile est, nocturnos singulos separatim saltem intra trium horarum spatium dici posse, (quod certum videtur, si iusta causa concurrat) quia secundum quosdam antiquitus ita fiebat, ut docet *Phil. tr. 23. c. 6. & Bon. q. 5 p. 3. Escob. & c. Addit. Quarta nad. t. 8. f. 3.* lectiones, siue tres sint, siue novem posse absque culpa gravi, sine causa, & cum hoc absque ulla culpa dividi à psalmodia ejusdem matutini. Divisio autem matutini à laudibus, non dicit interruptionem officii; unde privatim fieri potest sine causa *Dian. p. 5. t. 14. R. 48. ex Bon. F. Sanch. & c. Item Trul. l. 1. c. 7. d. 11.*

5. Ne invertatur ordo Horarum absque iusta causa: quod si tamen fiat, erit tantum veniale, quia ordo iste, saltem extra chorum, non est sub præcepto, nisi secundo, & tanquam circumstantia minoris momenti. Quod si autem per inadvertentiam, vel ex iusta causa mutes, v. g. amico, vel ægro, qui tecum legere cupit, satisfacias, nullum erit peccatum: vel si in Choro dicantur posteriores Horæ, cum tu necdum dixeris priores, vel si inter orandum advertas te aliquid omisisse, vel priorem Horam nondum dixisse: perge eam, & supplebis in fine. Similiterque, si cantus vel necessitas instet Horas dicendi, potes dicere Laudes, dilatis lectionibus, vel aliquo simili, quo ad manus non est, v. *Bon. q. 3. p. 4.*

6. Ut, nisi iusta causa excuset, dicantur tempore præfixo à iure, vel consuetudine: quæ nunc obstat, ut Matutinum, & Laudes, absoluto Completorio in Ecclesia, hora circiter quarta, & secundum

cundum *Bon.* etiam tertia dicantur: & hieme quidem media hora ante solis occasum dici posse, ait *F. II.* ex communi sententia; cum etiam privilegium quibusdam concedatur, ut hora ante occasum dicant. Quod tamen non est signum, id sine privilegio fieri non posse: quia talia sæpe dantur ad tollendos scrupulos, & dubia, quæ sequuntur ex varietate opinionum. Juxta eandem sententiam non peccabit, ait *Bon.* qui primam, tertiam, sextam, & nonam, duabus vel tribus horis post ortum solis dicit: tum quia est moderata & consueta propositio; tum quia tempus à jure præscriptum magnam latitudinem; teste consuetudine, habet: erit tamen veniale, Matutinum, sine causa, ad vesperum differre, vel ante prandium, sine causa Vesperas & Completorium dicere; quia hæc est insueta inversio. In Quadragesima autem Vesperæ legi possunt privarim post prandium, cum rubrica breviarii feria IV. Cinerum non imponat præceptum, *NAV. Sanch. Trul. d. 18. n. 6.*

Dixi, *sine causa*: quia si iter aliave causa urgeat, secundum *Cajet.* & alios, omnes Horæ mane dici possunt, usque ad Vesperas inclusive. Denique ad evitandum mortale, sufficit dici omnes à media nocte, usque ad alteram mediam noctem: præterquam quod Matutinum pridie possit anticipari. Quod si intra dictum tempus quis Horas non dixerit peccavit quidem, non tamen tenetur postmodum dicere; quia sunt onus affixum.

diei, etsi supplendo possit, secundum quosdam restitutionem subterfugere, eo quod rependat æquale. *Molfes. 3. tom. 2. item Major. Palud. Lectura, &c.* apud *Henriq. l. 33. c. 13. Bon. d. I. q. 5. p. n. 3.* ubi dicit, eam sententiam esse probabiliter citatque pro ea *Suar. & Fill.* sed male, quia hi loquuntur tantum de primo medio anno; vel se-
 tato solo jure ^{natura} ~~positivo~~ ^{secluso jure positivo}. Expresse autem ^{eam} ~~eam~~ ^{re-}quitur. *Quintan. t. 8. f. 8.* vocatque verio-
 raria. Vide etiam *Dian. p. 2. t. 12. R. 24.*

7. Ut devote, & cum attentione interna viduali saltem, recitentur, sive ea ad Deum sit, sive ad sensum verborum, sive, ut ait *Cajet.* ad verbum solum. Quam postremam sufficere, recte non *Less.* supposito tamē animo orandi, & vacandi Deo. Unde attentionem confusam saltem ad Deum, & ad verba includit, cum alioqui attentio præcisè ad sola verba, nihil ab externa attentione differre videatur. Ita commun. contra *Nav. Sylv. & Cas.* qui nullam attentionem internam requirunt, sed tantum externam, quæ excludat omnem actionem impossibilem cum attentione interna licet animo voluntariè inter ea distraharis. Quæ sententia, secundum *Laym. & Less.* non est improbabilis, & utilis, tum scrupulosis, tum confessariis, ne beneficiatis sine attentione Horatius recitantibus, impetrent restitutionem fructuum partim ob Doctorum Authoritatem, partim quod hoc præcepto tantum materiales quædam preces, earumque externa pronuntiatio (per quam, sicut per hymnos organo cantatos, Deo aliquid Ecclesia potest impetrare) præcipue videatur

videatur
extrin
Veru
babil
na,
tali ad
aliqua
Nec re
intern
ut sum
stando
possit
trition
li salte
men v
cunt m
expres
riam,
comp
haris,
intenc
anim
neri, z
propo
Bon. d
I.
aliqu
beat,
dere,
sumen
cæter
melior

videantur; devotio vero tanquam finis præcepti extrinsecus ad ejus substantiam non pertineat. Verum nostra sententia est communior; & probabilior. Et probatur: sine oratione enim interna, nulla est oratio; ergo hoc ipso, quod sub mortali ad orationem obligaris, sub mortali item ad aliquam attentionem ex prædictis obligaberis. Nec refert, quod Ecclesia non possit per se actus internos præcipere; potest enim eos præcipere, ut sunt necessarii ad actus externos debite præstandos, ut sint actus virtutis. Quo modo cum possit præcipere confessionem, potest etiam contritionem. Dixi, cum attentione interna virtuali saltem: etsi enim melior sit actualis, sufficit tamen virtualis; quam Bon. & alii communiter dicunt manere ex actuali, quamdiu non revocatur expresse, vel tacite per distractionem voluntariam, vel actionem cum debita attentione incompossibilem. Unde licet involuntarie distraharis, virtualiter tamen attendis. 1. Si in genere intenderis officium dicere, modo consueto, vel animo laudandi Deum, vel satisfaciendi tuo muneri. 2. Si cum confusa aliqua apprehensione & proposito opus consuetum faciendi recites, v. Bon. d. 1. q. 3. p. 3. Ex dictis resolves.

I. Is, qui dubitat ob evagationem mentis, an aliquid omiserit, si probabilem conjecturam habeat, se dixisse, vel quia proposuit initio attendere, vel quia se reperit in fine v. g. psalmi, præsumere potest, se dixisse, si ex libro, vel memoria, cæteroqui non errare solita, dixit, proindeque melius erit, si non repetat, ad vitandas anxias con-

consuetudines, & scrupulos, & ut totum officium sine perturbatione decurratur. Ita *Binsf. c. 11. d. 13. Laym. c. 5.*

II. Qui sponte distractus nullam harum attentionum habuit, graviter peccavit, teneturque secundum sententiam communem Horas repetere, nec fructus facit suos: quia non fecit opus præceptum, quod erat, ut devote oraret. *Sorw. Nav. Regia. Fern. Suar. Bon. & Trul. l. 1. c. 7. d. 17.* ubi ex *Nav.* addit, non excusari à mortali eum, qui recitationem horarum ita differt, vel ita se componit, ut advertat se somno præoccupandum; v. g. si Completorium vesperi reservec dicendum in lecto, sciens se tunc somno solere obrui. Quidam tamen Doct. paulo ante citati negant, eo casu necessariam esse repetitionem; eo quod substantia operis sit impleta, absque circumstantia devotionis. Multoque magis ac probabilius iidem negant, obligationem restitutionis; eo quod ad illam tantum teneantur, qui officium omiserunt, non qui distracte dixerunt. *v. Bon. l. c. Less. Laym. & Dian. t. de Horis R. 1. & 2. Escob. tr. 5. E. 5. c. ult. n. 62.*

III: Cum recitatione officii conjungere actiones, quæ notabiliter non impediunt, (v. g. induendi, abluendi) veniale est, si fiat sine causa; alias nullum, *Escob. l. c. cap. 7.* Qui vero advertenter occupat se aliqua re impossibili cum attentione interna, v. g. scriptione, lectione, &c. graviter peccat, & præcepto non satisfacit; atque adeo tenetur repetere, *Nav. Suar. Bon. Trul. l. c. vid. infra lib. 5. c. 3. dub. 7.*